

Elena Uzunova

(Sofia, SS Cyril and Methodius National Library)

On the Occasion of the 110th Anniversary of the Oriental Collections Department at the SS Cyril and Methodius National Library

*Contributions to Bulgarian Oriental Studies: 110th Anniversary of the Oriental Collections
Department at the SS Cyril and Methodius National Library: a Jubilee Collection. Anka
Stoilova ... [et al.] (comps.). Introduction by Anka Stoilova and Nevena Gramatikova,
photography by Stefan Rangelov. – Sofia: SS Cyril and Methodius National Library,
2021, 447 p.*

Abstract: This volume is dedicated to the 110th anniversary of the foundation of the Oriental Collections Department at the SS Cyril and Methodius National Library. The first part of the collection features articles in Oriental studies, while the second one presents a selected bibliography of publications in this scientific field from the earliest to the most recent editions.

Елена Узунова

(София, Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“)

За 110-годишнината на отдел „Ориенталски сбирки“ в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“

**Юбилеен сборник „Приноси към българската ориенталистика: 110 години отдел
„Ориенталски сбирки“ на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“,
състав: Анка Стоилова ... [и др.]; предг. Анка Стоилова, Невена Граматикова;
фотогр. Стефан Рангелов. София: Нац. библ. „Св. св. Кирил и Методий“, 2021. 447
с., с цв. ил.; 24 см**

През 2021 г. се навършиха 110 години от официалното обособяване на някогашния Турски отдел на Софийската народна библиотека в Ориенталски отдел, днес известен с наименованието „Ориенталски сбирки“ на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. През десетилетията той се утвърждава като национално значимо звено, свързано с комплексната дейност по събиране, опазване, научно разкриване и популяризиране на съдържащите се във фондовете му ценни документи – арабографични ръкописи, архиви и старопечатна книжнина. Трябва да се подчертае, че отдел „Ориенталски сбирки“ съхранява и управлява един от най-големите и богатите на арабографично документално и книжовно наследство световни архиви, представен чрез османотурски, арабски и персийски писмени паметници, създадени в продължителен исторически период – от втората половина на XV до началото на XX в.

Историческото стечение на обстоятелствата, довели до създаването на „Ориенталски сбирки“, е резултат едновременно от закономерно развитие и съдбовна случайност. Принадлежността на събраните тук архивни документи към администрацията на чужда държава никога не е била пречка те да бъдат окачествявани като ценен

исторически извор, съдържащ богата и важна информация за битието на българския народ ... (Колева-Звънчарова 2021: 31-32).

Във връзка с годишнината през 2021 г. излезе от печат представеното тук издание, подготвено от съставителите д-р Анка Стоилова, д-р Невена Граматикова и доц. Румен Ковачев, сътрудници на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. На страниците на Сборника си правят среща сътрудници на Отдела от различни поколения, а в съвместни разработки с някои от тях участват и дългогодишни изследователи, които с трудовете си са допринесли за развитието на българската ориенталистика в отделни научни направления.

Сборникът е разделен на две части, всяка от които има своето специфично значение. Първата част съдържа 12 статии и студии в няколко специфични научни области, а втората представлява един по същността си много приносен библиографски справочник.

Първата част се открива с доста подробен предговор, разкриващ историята на Ориенталския отдел с обособените в него специални фондове и колекции от времето на учредяването на Софийската народна библиотека до съвременната епоха. Направен е исторически преглед на дейностите по оформяне на колекциите и кратка количествена характеристика на различните документални и книжни масиви, което подпомага създаването на реални впечатления за обема и основните данни за отделните сбирки. В края на въвеждащия текст са приложени поименни списъци на сътрудниците – хронологичен, за ръководителите на Отдела от началото на XX в. до днес, и азбучен списък на редовите служители.

Подредбата на материалите представя богатството на колекциите, както и разнообразието на областите, в които са се специализирали авторите на изследванията. В статиите са поставени проблеми от различни области на ориенталистиката, арабографичната археология, дипломатиката, демографски и социологически проучвания на населението в различни райони от българските земи, история на образованието, на монетарната и данъчната история в Османската империя. Интересни са и наблюденията върху конкретни съчинения, представящи някои духовно-мистични учения и традиции. Част от статиите, макар и неголеми по обем, представляват полезен обзор на фондове от османотурските архиви, съхранявани в отдел „Ориенталски сбирки“. Такъв тип публикации подготвят разкриването на необработените фондове от документалния масив и от ръкописната колекция. Представените материали са основно от фонда от османотурски архиви, както и обнародване на интересни находки от ръкописи и печатни издания – Диванът на Мухйиддин Абдал, османотурски ръкопис, в препис от 1806/1807 г. и рядка османска литография на панорамно изображение на ислямските свети места от края на XIX или началото на XX в.

Втората част от сборника е озаглавена „Избрана библиография на научни публикации, свързани с фондовете на отдел Ориенталски сбирки“. Този справочник има за цел да представи предното място и основната роля на Отдела за развитието на българската ориенталистика през изминалите десетилетия. В библиографията са включени не само публикации на сътрудниците на Националната библиотека, но и на български ориенталисти от различни научни институции: историци-османисти, тюрколози, арабисти и иранисти, специалисти в историческата и езиковедската проблематика, в историята на арабската литература, етнолози и демографи, изследователи в областите на икономическата и стопанската история, на историческата география и др. Библиографският справочник има за цел да представи развитието на ориенталистичното знание в България чрез публикации в широк аспект по османистичната проблематика. Библиографията съдържа 1392 библиографски единици, като 1107 от тях са авторски публикации на

български език, 243 са на чужд език, а общо 41 са колективни трудове, сборници и описи, с голям хронологически обхват – от 1890 до 2021 г. Най-ранните публикации са от началото на 90-те години на XIX в. и са свързани с първите постъпления в Отдела. Сред авторите са Диаманди Ихчиев, Тома Карайовов, Симеон Джансъзов, Петър Миятев и др. Освен авторските статии, студии, монографии, представени са колективни трудове, сборници, описи и каталози, разкриващи голям масив от документи, свързани с българската обща и икономическа история, както и представяне на арабски, персийски и османски ръкописи, някои от видовете регистри, съхранявани в колекциите на Ориенталския отдел. Към библиографията са изготвени именен и географски показалец. В края на тома има приложен документален визуален материал „Моменти из живота на Ориенталския отдел в снимки“, съхранили образите на едни от водещите сътрудници на Народната библиотека: Борис Недков, Иван Панайотов, Никола Попов, Петко Груевски, Аспарух Велков, Стефан Андреев, Мария Михайлова-Мръвкарлова, Стоянка Кендерова и др.

Юбилейният сборник „Приноси към българската ориенталистика“ е насочен към интересите на широк кръг специалисти и ще намери много добър прием в българската и чуждестранната научна общност.

ЛИТЕРАТУРА

Колева-Звънчарова 2021: *Колева-Звънчарова, Милена*. 110 години „Ориенталски сбирки“ в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“: поглед към миналото, настоящето и бъдещето. – В: Приноси към българската ориенталистика ... София: Нац. библ. „Св. св. Кирил и Методий“, 31-32.